

מסורת הש"ס

א) [פסחים טז, ט] שם ת"כ חוריע פ"יב הי"ג, ספרי נשא א, ג מכות יב: ע"ש, ד) ע' ספרי מסעי קס, ה) מגילת ט: תמורה יד ת"כ אחרי פ"ט הל' ה-ה, ספרי ראה סה, ירוש' מגילה פ"א סה"א, ו) [תמורה יד:] ת"כ שם ה"ו, ז) ירוש' מגילה פ"א הי"א ועי' שם הי"ב ופסחים פ"ד ה"ד, ח) [מגילה ט:] ירוש' מגילה שם, ט) ראה יהושע ה' י, י) נ"ע מה שתרלו מ' לעיל טא: ד"ה לע"פ ובמנחות ז' ד"ה מה, ופ' מ"ש לעיל מה. במו' ד"ה ואמאן, ק) [ויכ"כ מו' שנת קמח, ד"ה ומנן ועי' מ"ש על דרך]

הגהות הב"ח

א) (רש"י ד"ה וכל שהצטור וכו' ככלל מותרות צמות יחיד כלי' וכו'):

שינויי גוספאות

א) צ"ל אי"כ נמצאו (ש"ח:); ב) משתלחין חוץ למחנה ארת והתורה אמרה בדר ישוב לבדו ישוב שלא יהיו נמקים אחרים יושבים עמו. אלא כולה הוו ומחנה גולה לא יהיו קלטה ומאי לא יהי וכו' (ש"ח:); ג) כך בחייד, כך מקום במקומך [סוף המקום שלך (ג"לוי:); ד) אשר ינוס שבמה מלמד שהיו ישראל נמקים צמס' מכות (דף יד.) (ש"ח:); ד) צ"ל בחדר פלבו ונשמי' ונשי'ש פניש פלבו: (ש"ח:); ה) תיבת היה נמקם (ש"ח:); ו) צ"ל מנחות וניירות קריבין בבהמה. ובק"ל אטו אלא רש"י של גרים כן נמנ': ז) צ"ל ליחיד מציאו מתי' וק"ל (ש"ח:); ונתי' אומ' יתן, וכן לתפ' ציינ' ובפיר' ד"ה, אלא כלי' יטנו, ובתורה' רש"י עי"ב משעת גולה גרים כן נמנ': ח) צ"ל ליחיד ויעשו את הפסח בגלגל אלא בקטנה ואמר יו' דקרבי נדרים ונדבות ולא חובות ובתורת כהנים מני להו' בזה"ל ל' מאיר: מנחום וניירות, נידר ונידב הוא וקרבי: כל שאין נידר ונידב אין קרב בצמה. קטנה כדיליף טעמיה לקמיה [ע"צ] שאין יחיד מקריב חובה בשעת היתר הצמות ואפילו בגדולה וזכור בקטנה לא מקריב כו' יא) איסתחב דאין חובות קריבין בקטנה. ואי קשיא ל' מאיר אי"כ יחיד לא עשה פסחו בגלגל וקרא כתיב ב' ויעשו את הפסח (במדבר ט) פסח קרבן צבור קרי ליה דאסי ככנופיא צמס' יומא (דף גא.) והכי נמי בדר"ש קתני אף צבור לא הקריבו אלא פסחיהם ב' אלאמא קרבן צבור קרי ליה. לקמן ב' יליף טעמא דכולהו: לא קרבי ב' כו'. לאפוקי מנחות וניירות וקרבי בקטנה: כל שהצבור והיחיד מקריבין צאהל מועד שצמדבר. דהיינו כל הקרצנות כולן נדרים ונדבות וחובות (שקצוע להם זמן) מקריבין צאהל מועד שצגלגל דהיא צמה גדולה. והשתא פליג אדר"מ ואדרצנן דמדקתני כל שהצבור כו' לאשמעינן דאין חילוק צאהל ב' מועד שצמדבר לאהל מועד שצגלגל מכלל דשמעינהו לר"מ ורבנן דאמרי יש חילוק ומה ב' חילוקו שאין יחיד מקריב צו חובות וטעמייהו ב' נמי שמעינן לקמן [ע"צ] דאפי' בצמה גדולה לא קרבי ליחיד אלא נדרים ונדבות ולר' מאיר מנחות וניירות ככלל ב' (ב' צמות מופרות. צמות יחיד: ובמסו שצראש הגג. היא צמת יחיד: אלא עולה ושלמים. ולא מנחות וניירות: וכלן וכלן. צמת צבור ובמת יחיד לא קרבו בהן ליחיד אלא עולות ושלמים. ולקמן [דף קיח.] פריך היינו תנא קמא דהא חכמים דלעיל נמי הכי אמרי: ר' שמעון פליג אכולהו דכולהו סצירא להו דאין חילוק לצבור צין מדצר לגלגל בצמה גדולה ור"ש אומר אף הקריבו בגדולה יותר מיחיד בקטנה אלא פסחים כו' ג']

פרת חטאת פרק ארבעה עשר זבחים

נמאלו זצין וטמאי מתים משתלחין חוץ למחנה.
שכינה לצדה דהא שניהם מותרין במחנה ישראל כדאמר' בפסחים צפ' אלו דברים (דף ס.)**: מחניהם.**
שני מחנות משמע אחת י' לכל צד ואחת לכל טמא נפש אלא ודאי הואי מחנה לזיה ומשתלחין טמאי מתים ממחנה שכינה

ומותרין במחנה לזיה וזצין ובעלי

קריין משתלחין חוץ למחנה לזיה:

אלא מאי מחנה ישראל לא הואי.

ומשילא חוץ למחנה לזיה שוב אין שם יא' קבע מחנה והרי הוא כשדה בעלמא ומותרין מנורעין לישב שם האריכין להשתלח ממחנה ישראל וישצו עכשיו עם הוצין: אי"כ נמאלו זצין ומנורעים. חוץ למחנה לזיה צלצד: אלא כולוהו סוו. ודקתני לא היו אלא שתי מחנות לענין קליטה הוא דנסתלקה תורת מחנה לזיה מלקלוט את ההורגים שוגג: **ושמאי לך מקום י' צחייד.** רמז לו הקב"ה למשה צמתן תורה שיזכה למנוה וזו כדכתיב

(דברים ד) אלו יצידל משה שלש ערים צקוף ארבעים שנה י': לך מקום. המקום שלך דהיינו מחנה לזיה אף הוא נקלט י': **מכאן אמרו צן לזי.** שהיה ב' דר צערי מקלט שכל ארבעים ושמנה עשרות של לזים ערי מקלט היו כדאמר' צמס' מכות (דף יד.) ואם הרג צשוגג גולה לאחד מערי צציריו דדריש ציה נמי הכי ושמתי לך מקום אף הלזים גולים: ואם גלה

בעלצו. עצמו כגון משכונה לשכונה: **פלצו קולטו.** דומיא דמדצר שהיה ב' מחנה לזיה קולטת: **כל הנידר והנידב קרב צצמה.** קטנה דאליו צצמה גדולה ע"כ קרצו חובת צצור דכתיב ט' ויעשו את הפסח צגלגל אלא בקטנה ואמר יו' דקרבי נדרים ונדבות ולא חובות ובתורת כהנים מני להו' בזה"ל ל' מאיר: **מנחום וניירות.** נידר ונידב הוא וקרבי: **כל שאין נידר ונידב אין קרב צצמה.** קטנה כדיליף טעמיה לקמיה [ע"צ] שאין יחיד מקריב חובה בשעת היתר הצמות ואפילו

בגדולה וזכור בקטנה לא מקריב כו' יא) איסתחב דאין חובות קריבין בקטנה. ואי קשיא ל' מאיר אי"כ יחיד לא עשה פסחו צגלגל וקרא כתיב ב' ויעשו את הפסח (במדבר ט) פסח קרבן צבור קרי ליה דאסי ככנופיא צמס' יומא (דף גא.) והכי נמי בדר"ש קתני אף צבור לא הקריבו אלא פסחיהם ב' אלאמא קרבן צבור קרי ליה. לקמן ב' יליף טעמא דכולהו: לא קרבי ב' כו'. לאפוקי מנחות וניירות וקרבי בקטנה: כל שהצבור והיחיד מקריבין צאהל מועד שצמדבר. דהיינו כל הקרצנות כולן נדרים ונדבות וחובות (שקצוע להם זמן) מקריבין צאהל מועד שצגלגל דהיא צמה גדולה. והשתא פליג אדר"מ ואדרצנן דמדקתני כל שהצבור כו' לאשמעינן דאין חילוק צאהל ב' מועד שצמדבר לאהל מועד שצגלגל מכלל דשמעינהו לר"מ ורבנן דאמרי יש חילוק ומה ב' חילוקו שאין יחיד מקריב צו חובות וטעמייהו ב' נמי שמעינן לקמן [ע"צ] דאפי' בצמה גדולה לא קרבי ליחיד אלא נדרים ונדבות ולר' מאיר מנחות וניירות ככלל ב' (ב' צמות מופרות. צמות יחיד: ובמסו שצראש הגג. היא צמת יחיד: אלא עולה ושלמים. ולא מנחות וניירות: וכלן וכלן. צמת צבור ובמת יחיד לא קרבו בהן ליחיד אלא עולות ושלמים. ולקמן [דף קיח.] פריך היינו תנא קמא דהא חכמים דלעיל נמי הכי אמרי: ר' שמעון פליג אכולהו דכולהו סצירא להו דאין חילוק לצבור צין מדצר לגלגל בצמה גדולה ור"ש אומר אף הקריבו בגדולה יותר מיחיד בקטנה אלא פסחים כו' ג']

פרק ארבעה עשר זבחים קיז.

בשעת סילוק המסעות אין נפסלין אלא מוליכין עמו ובמקום חנייתן אוכלין ב' במחנה כך פירש צקונטרס ונראה דאף שעת יא' הליכתם שרי כיוון דאמר' לעיל (דף סא.) אע"פ שנסע אהל מועד הוא דוקא לקדשים קלים אע"פ שנסע אהל מועד הוא אצל קדשי קדשים צצעי מחזיה כיוון

דנסתלקו מסעות אין מחנה שכינה קיים ולחם הפנים ושאר קדשי קדשים מיפסלי ציונא כדמוכח במנחות צפ' שמי הלחם (דף טה.) ולעיל צפ' קדשי קדשים (דף ס.) דלמר צשני מקומות קדשים נאכלין ומוקי לה בקדשי קדשים ולאחר שיפרקו לזים את המשכן היינו כל זמן שלא נסע מכל וכל דעדיין המוצח וקלעי החצר צמקומן וא"ת צריש שמי הלחם (מנחות דף טה.) דפליגי צלחם הפנים אס נפסל צמסעות ומפרש צצמסודר כ"ע לא פליגי זלא מיפסלי כי פליגי צמסולק מלא דלמר אינו נפסל כדדרשינן דלע"פ שנסע אהל מועד הוא ואידך ההוא לדגלים הוא דאתא פ"י להודיע אזהר דגל יסע תחלה והשתא אמאי לא משני דאתא לקדשים קלים ולקדשי קדשים קודם סילוק הקלעים י': **והתורה אמרה בדר ישוב.** שלא יהו טמאים אחרים יושבים עמו ואע"ג דהך סוגיא לר"ש והך דרשא לר' יהודה דלר"ש דריש ליה מקרא אחריתא צפסחים צריש אלו דברים [דף סח.] ניחא ליה להש"ס לאקטוי דרשא הפשוטה והקצרה י': **פלצו קצשתו.** קף דגושה צצממיה

א) כמו נסך נסכו: **עיר שקצשתו בבר.** עיקר קרא צציונא שגרצ צציר מקלטו ומרזייהו מניינו צצמכות פ"צ (דף יב:) הרג צצאותה העיר גולה משכונה לשכונה ולזי גולה מעיר לעיר ושמא היינו לצמתלה דצן לזי גולה מעיר לעיר אצל דיעצד הא אמרי' דלס גולה לתוך פלצו פלצו קלטו ומפלך לפלך היינו מעיר לעיר ואס גולה לתוך פלצו כגון משכונה לשכונה וזה משמע פ"י הקונטרס אי נמי גס לצמתלה אין זקוק לצאח מן העיר והא גדולה לעיר אחרת כדי להלך כולה ובתחומה דאי צצירו משכונה לשכונה אס חור לשכונתו כינא ב' חוץ למחוס: **כל הנידר ונידב קרב בבמה.** אפי' מנחות וניירות קרב בצמה קטנה כדמפרש ושאין נידר ונידב אין קרב בצמה קטנה דאליו צצור אין מקריבין בקטנה וחובות יחיד אפי' בגדולה לא קרבי בשעת היתר הצמות לר' מאיר כדמוכח מלתא דר' יהודה כדפי' צקונטרס דמדקאמר ר' יהודה כל שהצבור ויחיד מקריבין כו' מכלל דשמעינהו לר' מאיר ורבנן שיש חילוק וחו חילוקו שאין יחיד מקריב חובות צגלגל אפי' בצמה גדולה דר' מאיר ורבנן דרשי לא מעשו צגלגל ככל אשר אנחנו עושים פה היום חובות ואפי' בצמה גדולה אלא איש הישר צצעינו יעשה ישרות דהיינו נדבות ר' יהודה סצר דכי כתיב הישר אצעינו קאי דהיא צמת יחיד: **רבי שמעון אומר אף צצבור לא הקריבו כו'.** פ"י צקונטרס ר"ש פליג אכולהו דכולהו סצירא להו דאין חילוק לצבור צין מדצר לגלגל בצמה גדולה ור"ש אומר אף צצור עצמן לא הקריבו בגדולה יותר מיחיד בקטנה אלא פסחים כו' ג']

לכמתלה אין זקוק לצאח מן העיר והא גדולה לעיר אחרת כדי להלך כולה ובתחומה דאי צצירו משכונה לשכונה אס חור לשכונתו כינא ב' חוץ למחוס: **כל הנידר ונידב קרב בבמה.** אפי' מנחות וניירות קרב בצמה קטנה כדמפרש ושאין נידר ונידב אין קרב בצמה קטנה דאליו צצור אין מקריבין בקטנה וחובות יחיד אפי' בגדולה לא קרבי בשעת היתר הצמות לר' מאיר כדמוכח מלתא דר' יהודה כדפי' צקונטרס דמדקאמר ר' יהודה כל שהצבור ויחיד מקריבין כו' מכלל דשמעינהו לר' מאיר ורבנן שיש חילוק וחו חילוקו שאין יחיד מקריב חובות צגלגל אפי' בצמה גדולה דר' מאיר ורבנן דרשי לא מעשו צגלגל ככל אשר אנחנו עושים פה היום חובות ואפי' בצמה גדולה אלא איש הישר צצעינו יעשה ישרות דהיינו נדבות ר' יהודה סצר דכי כתיב הישר אצעינו קאי דהיא צמת יחיד: **רבי שמעון אומר אף צצבור לא הקריבו כו'.** פ"י צקונטרס ר"ש פליג אכולהו דכולהו סצירא להו דאין חילוק לצבור צין מדצר לגלגל בצמה גדולה ור"ש אומר אף צצור עצמן לא הקריבו בגדולה יותר מיחיד בקטנה אלא פסחים כו' ג']

בשעת סילוק המסעות אין נפסלין אלא מוליכין עמו ובמקום חנייתן אוכלין ב' במחנה כך פירש צקונטרס ונראה דאף שעת יא' הליכתם שרי כיוון דאמר' לעיל (דף סא.) אע"פ שנסע אהל מועד הוא דוקא לקדשים קלים אע"פ שנסע אהל מועד הוא אצל קדשי קדשים צצעי מחזיה כיוון

בישראל בגלות שניה. וגם הוא נכון. ומיהו לתורווייוו פירושו מאי דקאמר מאי קרא דישראל מייתי ראיא לבן לוי כדפירשית (עירובי מצות יב.):

קיז.

א מיי' פ"ג מהלכות ציאת המקדש הלכה ב:
ב ב מיי' פ"ח מהלכות רוחם הלכה ה:

תורה אור השלם

- מוֹקֵד עַד נִקְבָּה תִּשְׁלַחוּ אֶל מִזְבִּיחַ הַמִּזְבֵּחַ תִּשְׁלַחוּם וְלֹא יִשְׁטוּאוּ אֶת מִזְבְּנֵיהֶם אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁבֵן בְּתוֹכָם: במדבר ה, ג
- כָּל יָמֵי אֲשֶׁר תִּזְבֹּעַ בוֹ יִשְׁטוּא טָמֵא הוּא בְּדָד יֵשֵׁב מִזְבִּיחַ לַמִּזְבֵּחַ מוֹשְׁבּוֹ: במדבר לה, כח

- וַיִּקְרָא יְיָ, מו וְאֲשֶׁר לֹא צִדָּה וְהָאֱלֹדִים אָנָּה לִדְרוֹ וְשׁוֹמְיָם לָךְ מִקֹּדֶם אֲשֶׁר יָנוֹס שְׁקוּחַ:

- שְׁמוֹת כּא, יג מו בְּעִיר מִקְלָטוֹ יֵשֵׁב עַד כִּי יִהְיֶה הַגִּזְלִי וְהַגֵּרִי וְהַיָּחִיד הַבְּהוֹן הַגִּזְלִי יָשׁוּב הָרָצָח אֵל אֲרִיז אֲחֻזָּתוֹ:

מוסף רש"י

רלא יטמאו את מחניהם חן מחנה לזה ומחנה לזה. מדלל כתיב מחנה, משמע מחנה לכל אחד ואחד ואחם חרמי מחנות כמיני, וישלחו מן המחנה, מחון למחנה תשלוחם, והאי מחון למחנה: דמלרע יתן לו מחנה שלמים: בשלח ישוב טמא אחר עמו. כגון זכים וטמאי מחס, למדעו שלטונו של מלוכע שאחז חמור מלטן (פסחים טו.) בחייד. כאן העניינו הקב"ה למשה שזכה למטה זו כמינו שהגדיל שלש ערים: מקום מקומן. שהיה מחנה לזיה קולטת, ואף ערי מקלט יחיו ערי לזיה: מפלך, פלך, מדינה: מאי קרא. דפלו קולטו, כי בעיר מקלטו ישוב. קרא ימינא הוא דמלא למכתב פי שם יצח (מכות יב:) שאין נידר ונידב אין קרב בבמה. פסח ומעלת צצמה לא קרי (על יד.):

ליקוטים

מכאן אמרי בן לזי שהרג גולה וכו', יש לפרש מכאן אמור שיש מקלט גם (הלויים) (ללזין) ההורג דקא מצו אמר משה ושמתי לך, (ופי' בתרא דלעיל) וכיון דכן דרתי המקלט הוא דירתם ויצטרכו לגלות מפלך לפלך. אבל רש"י זיל פי' במסכת זבחים דמכאן דאצי"ג דלכתחילה גולין מפלך לפלך מיהו אם גלה בן לזי לפלכו פעם (אחרת) [אחת] וחזור והרג שם פלכו קולטו משכונה לשכונה כי היכי דעבדינן בישראל. והיינו דאמרינן אמר רב אחא בריה דרב איקא מאי קרא דעבדינן הכי אפילו בישראל שהיה בעיר מקלטו והרג שם נפש אחרת בשוגג שהיה גולה משכונת לשכונה, דכתיב כי בעיר מקלטו ישוב עיר שקלטתו ככו, והאי קרא ודאי לא מוכח דמיידי דעלמא. כן גי' לפרש שיטה זו. וי"א דמאי דאמר' דבן לזי פלכו קולטו בדריעא אף בהריגה וגלות ראשונה דקאמרינן דדיינינן ליה: